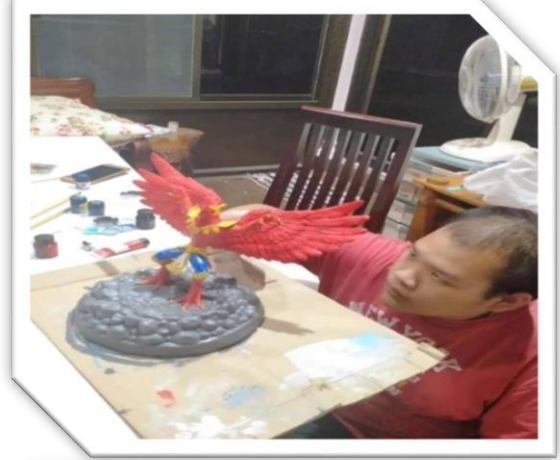

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

โดย กองสวัสดิการสังคม
องค์การบริหารส่วนตำบลชำผักแพว
อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลชำผักแพว

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ รัฐต้อง (๑) อนุรักษ์ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

ภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญอย่างยิ่ง ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง สร้างความภาคภูมิใจ และศักดิ์ศรีเกียรติภูมิ แก่คนไทย สามารถประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนาเข้ากับชีวิตได้อย่างเหมาะสม สร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคม และธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทย ให้เหมาะสมตามยุค

กองสวัสดิการสังคม องค์การบริหารส่วนตำบลวังจันทร์ ได้เล็งเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงได้จัดทำโครงการสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่นเพื่อให้ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน และหวังว่าเป็นอย่างยิ่งว่าฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่นฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนในการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่นต่อไป

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึงทุก สิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดค้นขึ้น แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข พัฒนาแก้ปัญหา เป็นทั้งสติปัญญาและองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน ดังนั้น จึงมีความครอบคลุมเนื้อหาสาระ และแนวทางดำเนินชีวิตในวงกว้าง ภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบไปด้วยองค์ความรู้ในหลายวิชา ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๑) ได้จำแนกไว้รวม ๑๐ สาขา คือ

๑. สาขาเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ทักษะ และเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในสภาวะการณ์ต่างๆได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหา การเกษตรเป็นต้น

๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค) หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิต เพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัยประหยัด และเป็นธรรมอันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ตลอดทั้งการผลิตและการจัดจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มโรงสี กลุ่มหัตถกรรมเป็นต้น

๓. สาขาการแพทย์ไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชนโดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้

๔. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งอนุรักษ์ การพัฒนา และใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

๕. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึงความสามารถในด้านบริหารจัดการด้านการสะสมและบริการกองทุนและธุรกิจชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์เพื่อเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน

๖. สาขาสวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม

๗. สาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ทักษะศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น

๘. สาขาจัดการ หมายถึง ความสามารถในการบริหารการจัดการดำเนินงานด้านต่างๆ ทั้งขององค์กรชุมชนองค์กรทางสังคมอื่นๆ ในสังคมไทย เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้านระบบผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน เป็นต้น กรณีของการจัดการศึกษาเรียนรู้ นับได้ว่าเป็นภูมิปัญญาสาขาการจัดการที่มีความสำคัญ เพราะการจัดการศึกษาเรียนรู้ดี หมายถึงกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาและถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาไทยที่มีประสิทธิผล

๙. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้งภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย และการใช้ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท

๑๐. สาขาศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนาเชื่อและประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม เช่นการถ่ายทอดหลักศาสนา การบวชป่า การประยุกต์ ประเพณี บุญประเพณีข้าว เป็นต้น

ประเพณี/วัฒนธรรม ในเขตตำบลข้าฝักแพว อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี

๑. ประเพณีวันสงกรานต์

สงกรานต์หมายถึง การส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ เดิมทีวันที่จัดสงกรานต์นั้นจะมีการคำนวณทางดาราศาสตร์ แต่ในปัจจุบันได้มีการกำหนดวันที่แน่นอน คือ ตั้งแต่ ๑๓ - ๑๕ เมษายน แต่เดิมวันขึ้นปีใหม่ไทย คือ วันเริ่มปีปฏิทินของไทยจนถึง พ.ศ. ๒๔๓๑ และได้มีการเปลี่ยนแปลงมาเป็นวันที่ ๑ เมษายน เป็นวันขึ้นปีใหม่จนถึง พ.ศ. ๒๔๘๓

๒. ประเพณีวันเข้าพรรษา

เข้าพรรษาพัสณ" หมายถึง พระภิกษุสงฆ์ต้องอยู่ ประจำ ณ วัดใดวัดหนึ่งระหว่างฤดูฝนวันเข้าพรรษาเป็นวันที่พระสงฆ์เริ่มอยู่จำพรรษาตลอด ๓ เดือน ในฤดูฝน ตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำเดือน ๘ ของทุกปี เรียกว่า “ปุริพรรษา”

๓. ประเพณีวันออกพรรษา

เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า วันปวารณา หรือวันมหาปวารณา คือ วันที่เปิดโอกาสให้เพื่อนพระภิกษุว่ากล่าวตักเตือนกันได้ด้วยเมตตาจิต เมื่อได้เห็น ได้ฟัง หรือสงสัยในพฤติกรรมของกันและกัน

๔. ประเพณีบุญมหากรฐิน

กรฐินมีกำหนดระยะเวลาถวาย จะถวายตลอดไปเหมือนผ้าชนิดอื่นมิได้ ระยะเวลาที่มีเพียง ๑ เดือน คือตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ไปจนถึงวันขึ้น ๑๕ เดือน ๑๒ (วันเพ็ญเดือน ๑๒) ระยะเวลานี้เรียกว่า กรฐินกาล คือเทศกาลทอดกฐิน

แยกตามประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลชำผักแพว อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี
ด้านการเกษตร

ที่	ชื่อของสมุนไพร	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	ป๋วยมูลไส้เดือน	นายศุภเศรษฐ์ แสงทองสุวรรณ	ม.๓ ตำบลชำผักแพว
๒	น้ำหมักชีวภาพ	นายบุญธรรม ศรีเสมอ	ม.๓ ตำบลชำผักแพว
๓	การทำดินปุ๋ยเพื่อการเกษตร และจำหน่าย	นางวาสนา ภูธร	บ้านมะขามป้อมเก่า หมู่ที่ ๘

ด้านหัตถกรรม สิ่งประดิษฐ์ แลกการแปรรูปผลิตภัณฑ์

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	กลุ่มอาชีพตีมีด	นายวิชิต กำมะเร็ง	ม.๗ บ้านรังแร้ง ตำบลชำผักแพว
๒	การทำดอกไม้จันและ ดอกไม้พวงรีด	นายสนธิ ปานนาศรี	ม.๓ ตำบลชำผักแพว
๓	ไม้กวาดดอกหญ้า	นายกงจันทร์ นัดวาทิ	๘๕ หมู่ ๓ ตำบลชำผักแพว
๔	เครื่องจักรสาน	นายหล้า คำภีลา	ม.๒ ตำบลชำผักแพว

ด้านอาหาร เครื่องดื่ม สมุนไพรและยารักษาโรค

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	แชมพูสระผม (สมุนไพร)	นายศุภเศรษฐ์ แสงทองสุวรรณ	ม.๓ ตำบลชำผักแพว

ด้านการแพทย์แผนไทย

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	นวดแผนไทย	นางอารยา เกิดสอาด	ม.๓ ตำบลชำผักแพว
๒	หมอยาสมุนไพร ยาต้ม	นายพิทักษ์ สุวรรณสิงห์	๑๓ หมู่ ๗ ตำบลชำผักแพว

ด้านศิลปกรรม

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	การปั้นรูปจินตนาการ	นายกรวิทย์ สุศรีเจริญสุข	ม.๙ ตำบลชำผักแพว

ด้านภาษาและวรรณกรรม

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	ภาษาญวน (ญวนวังแพ)	-	ม.๙ บ้านวังแพ

ด้านศาสนา วัฒนธรรม

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	พิธีกรรมทางศาสนา	นายสังเวียน สุกุลินทร์	ม.๓ ตำบลชำผักแพว

(ลงชื่อ)

ผู้จัดทำ

(สิบเอกบุญเหลือ จิตดี)

นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ

วันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๕

ภาคผนวก

แบบสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
อบต.ชำผักแพว
ด้านหัตถกรรม สิ่งประดิษฐ์ แลกการแปรรูปผลิตภัณฑ์
*****

๑. ชื่อโครงการ / กิจกรรม / กลุ่ม

กลุ่มอาชีพดอกไม้เงินต้นและพวงหรีด

๒. สถานที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลชำผักแพว อ.แก่งคอย จ.สระบุรี

๓. ชื่อผู้ประสาน

นายสนธิ ปานนาศรี

๔. ติดต่อสอบถาม/โทรศัพท์

๐๓๖-๗๑๔๐๘๑, ๐๘๖-๘๐๓๕๘๘๐

เก็บข้อมูลเมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

ผู้รายงาน สิบเอกบุญเหลือ จิตดี

ตำแหน่ง นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ

โทรศัพท์ ๐๘๖-๘๑๒๕๓๙๑, ๐๓๖-๗๑๔๐๘๑ ต่อ ๑๒

แบบสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
อบต.ชำผักแพว
ด้านหัตถกรรม สิ่งประดิษฐ์ แลกการแปรรูปผลิตภัณฑ์
*****

๑. ชื่อโครงการ / กิจกรรม / กลุ่ม

กลุ่มตีมีด

๒. สถานที่ตั้ง

หมู่ ๗ บ้านรังแร้ง ต. าบลชำผักแพว อําเภอกงคอย จังหัดสระบุรี ๑๘๑๑๐

๓. ชื่อผู้ประสาน

นายวิจิต กํามะเรียง

๔. ติดต่อสอบถาม/โทรศัพท์

๐๘๙-๙๘๖๘๖๓๒

เก็บข้อมูลเมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

ผู้รายงาน สิบเอกบุญเหลือ จิตดี

ตำแหน่ง นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ

โทรศัพท์ ๐๘๖-๘๑๒๕๓๙๑, ๐๓๖-๗๑๔๐๘๑ ต่อ ๑๒

แบบสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
อบต.ชำผักแพว
ด้านการเกษตร

*****

๑. ชื่อโครงการ / กิจกรรม / กลุ่ม

กลุ่มอาชีพบ้านดินดี

๒. สถานที่ตั้ง

๒๖/๒ หมู่๘ ต.ชำผักแพว อ.แก่งคอย ตำบล ชำผักแพว อําเภอแก่งคอย สระบุรี ๑๘๑๑๐

๓. ชื่อผู้ประสาน

นางวาสนา ภูธร

๔. ติดต่อสอบถาม/โทรศัพท์

๐๘๙-๙๘๖๘๖๓๒

เก็บ

ข้อมูลเมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

ผู้รายงาน สิบเอกบุญเหลือ จิตดี

ตำแหน่ง นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ

โทรศัพท์ ๐๘๖-๘๑๒๕๓๙๑, ๐๓๖-๗๑๔๐๘๑ ต่อ ๑๒

แบบสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
อบต.ชำผักแพว
ด้านอาหาร เครื่องดื่ม สมุนไพรและยารักษาโรค

*****

๑. ชื่อโครงการ / กิจกรรม / กลุ่ม

สมุนไพรสระผม

๒. สถานที่ตั้ง

เลขที่ ๑๐๒ หมู่ ๓ ตำบลชำผักแพว อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ๑๘๑๑๐

๓. ชื่อผู้ประสาน

นางประภาศรี แสงทองสุวรรณ

๔. ติดต่อสอบถาม/โทรศัพท์

๐๘๑-๗๘๐-๑๘๖๙

ค้น เปรื่อง จากเค

พินฟูด้

สมุนไพรสระผม
คุณมีเหตุผลคนเลวร้าย
บ้างจากผมแข็งแรง
0817801869

ข้อมูลเมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

ผู้รายงาน สิบเอกบุญเหลือ จิตดี

ตำแหน่ง นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ

โทรศัพท์ ๐๘๖-๘๑๒๕๓๙๑, ๐๓๖-๗๑๔๐๘๑ ต่อ ๑๒

แบบสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
อบต.ชำผักแพว
ด้านการแพทย์แผนไทย

*****

๑. ชื่อโครงการ / กิจกรรม / กลุ่ม

หมอยาสมุนไพร/ยาต้ม

๒. สถานที่ตั้ง

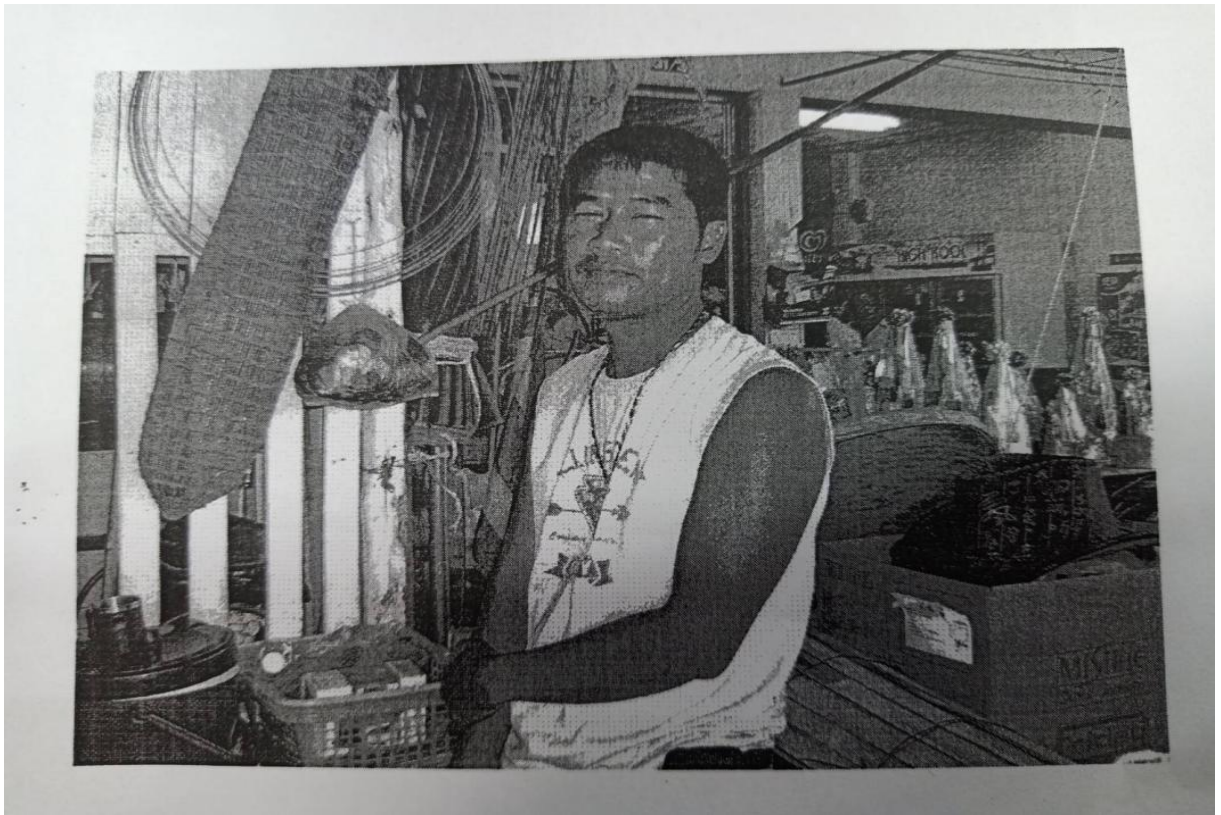
เลขที่ ๑๓ หมู่ ๗ ตำบลชำผักแพว อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ๑๘๑๑๐

๓. ชื่อผู้ประสาน

นายพิทักษ์ สุวรรณสิงห์

๔. ติดต่อสอบถาม/โทรศัพท์

๐๘๑-๗๘๐-๑๘๖๙

เก็บข้อมูลเมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

ผู้รายงาน สิบเอกบุญเหลือ จิตดี

ตำแหน่ง นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ

โทรศัพท์ ๐๘๖-๘๑๒๕๓๙๑, ๐๓๖-๗๑๔๐๘๑ ต่อ ๑๒

แบบสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
อบต.ชำผักแพว
ด้านการแพทย์แผนไทย

*****

๑. ชื่อโครงการ / กิจกรรม / กลุ่ม

นวดแผนไทย

๒. สถานที่ตั้ง

เลขที่ ๖๙/๑ หมู่ ๓ ตำบลชำผักแพว อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ๑๘๑๑๐

๓. ชื่อผู้ประสาน

นางอารยา เกิดสอาด

๔. ติดต่อสอบถาม/โทรศัพท์

๐๙๗-๑๗๘-๙๗๓๙

เก็บข้อมูลเมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

ผู้รายงาน สิบเอกบุญเหลือ จิตดี

ตำแหน่ง นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ

โทรศัพท์ ๐๘๖-๘๑๒๕๓๙๑, ๐๓๖-๗๑๔๐๘๑ ต่อ ๑๒

แบบสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
อบต.ชำผักแพว
ด้านศิลปกรรม

*****

๑. ชื่อโครงการ / กิจกรรม / กลุ่ม

การปั้นรูปจินตนาการ

๒. สถานที่ตั้ง

เลขที่ ๙๒/๔ หมู่ ๙ ตำบลชำผักแพว อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ๑๘๑๑๐

๓. ชื่อผู้ประสาน

นายกรวิทย์ สุศรีเจริญสุข

๔. ติดต่อสอบถาม/โทรศัพท์

๐๓๖-๗๑๔๐๘๑ ต่อ ๑๒

เก็บข้อมูลเมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

ผู้รายงาน สิบเอกบุญเหลือ จิตดี

ตำแหน่ง นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ

โทรศัพท์ ๐๘๖-๘๑๒๕๓๙๑, ๐๓๖-๗๑๔๐๘๑ ต่อ ๑๒

แบบสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
อบต.ชำผักแพว
สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

*****

๑. ชื่อโครงการ / กิจกรรม / กลุ่ม

หมอดินอาสา

๒. สถานที่ตั้ง

๖๙ หมู่ที่ ๓ ตำบลชำผักแพว อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี รหัสไปรษณีย์ ๑๘๑๑๐

๓. ชื่อผู้ประสาน

นายศุภเศรษฐ์ แสงทองสุวรรณ

๔. ติดต่อสอบถาม/โทรศัพท์

๐๘๑-๗๘๐-๑๘๖๙

เก็บข้อมูลเมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

ผู้รายงาน สิบเอกบุญเหลือ จิตดี

ตำแหน่ง นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ

โทรศัพท์ ๐๘๖-๘๑๒๕๓๙๑, ๐๓๖-๗๑๔๐๘๑ ต่อ ๑๒